

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

IV. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum Argumentum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

Adami, vel Sethi, vel Semi appellata est, ita ut debuisset appellari, si Adamum, vel Sethum, vel Semum auctorem habuisset. Factum hinc quoque dicerem, post Josephum & Eusebium, ut scripserit Chæcilus Poëta, Solymos, hoc est ut ipsi interpretantur Judæos Hierosolymitanos, Phœnicio sermone loqui;

ἡλώσασιν ἰσραὴλ φωνήσασιν ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἀφ' ἡνίκά ἐγενήθησαν

non vero Phœnices Judaico; nisi doctæ & solerter demonstrasset Cunæus, & post eum Bochartus, Pisidas Chæcilum, non Judæos notasse. Quod autem opinatur Josephus Scaliger, quem proxime asseclatur Johannes Seldenus, ex Assyria lingua Chananæam manasse per colonias illinc in Phœniciam deductas; atque Assyriam demum linguam, propter frequentem aliarum gentium usum & commercia crebra negotiatorum, pristinam integritatem amisisse, quum Chananæi interea incorruptum linguæ Assyriæ nitorem retinerent, raro ad eos commœnantibus peregrinis; id sane gratis dicitur, nec ullo argumento vel cujusquam auctoritate firmatur: neque sane probabile est. Præterea si ante Abrahamum jam adulteratam fuisse dicas Assyriam linguam, quod dixit Scaliger, neutiquam constabit ratio: nam à linguarum confusione ad Abrahami ortum, vix sēsquisæculum numeres, juxta receptissimam sententiam: quo spatio quis tantam mutationem illatam credat, quanta fuit? Sin post Abrahami perfectionem in Chananæam evenisse hoc dicas, ut dixit Elias Levita, hærebit itidem aqua; nam ab exitu Abrahami ex Haran, ad Jacobi discessum ex eodem loco à Labane, non toti ducenti effluerunt anni; quo intervallo tantam corruptelam pati non potuit Assyria lingua, quicquid opponat Seldenus, quantam fuisse necesse est, ut

Jud. libr. 2. cap. 47.
Chæcil. apud Joseph. libr. 1. cont. Apion. & Euseb. Præp. libr. 9. cap. 9.
Con. De Ier. Ebr. libr. 2. cap. 18.
Boch. Chan. libr. 1. cap. 6.
Scalig. Epist. 2. & 162.
Seld. De Dis. Syr. Proleg. cap. 2.

Elias in Præf. ad בתורנות

Seld. De Dis. Syr. Proleg. cap. 2.

Acervum testimonii tam diversis nominibus appellarent Jacob & Laban. Gratis quoque & sine auctore pronuntiant alii, Semum aut Eberum Babelicæ conspirationis participem non fuisse, atque hanc propterea à Deo mercedem tulisse, sanctæ ac primævæ linguæ sibi, posterisque retinendæ prærogativam. Nam si id fuit pietatis præmium, cur Judæi post Babylonicam captivitatem, cur Christus ipse demum & Apostoli eo fraudati sunt, cum eo interea Samaritani impii & perduelles fruerentur? cur ipse Esdras, vir sanctus, & Judaicæ religionis consultissimus, præcis ac sanctis characteribus repudiatis, novos & profanos ascivit? Egregiam vero mercedem; quam Chananæi, gens detestabilis & à Noacho execrationibus devota, perinde ut Semi posteri consecuti sunt. Respondent Adversarii factum id, non in Chananæorum, sed in Abrahami posterorumque ejus gratiam, quo minori negotio inter Chananæos conversari & peregrinari posset. Quorsum ergo nec in Ægyptum lingua illa transfusa est, quo Abrahamus quoque, ac deinde Jacob cum filiis, & tota Israelitarum gens tot annos mansura erat? Quorsum Babylone contaminata est, ut volunt, quo dispergendi erant Judæi Chaldaicæ linguæ plane inscii?

Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. Grot. in Gen. 11. 1.

IV. His animadversis facile discutuntur argumenta Adversariorum. Ebraicæ esse aiunt originis nomina propria hominum & locorum, quorum ante gentium *Ἰσραήλ* meminit Moses, proindeque receptam tum & vulgatam fuisse Ebraicam linguam. Respondet Grotius nomina illa Ebraico sermone à Mose esse expressa, Ebræorum gratia, in eundem significatum, quem in primæva lingua obtinuerant: cujus mutationis exempla affert complura; velut illa è Curtio, milites quosdam à Persis vocatos esse Immortales; Chiliarchos vero, eos qui mille militibus præessent: quas voces aliter extulisse Persas haud dubium est; Clupeam præterea appellasse Latinos, quæ Aspis dicebatur; Pithecusam & Ampelusiam Græcos appellasse, quæ Punica nomina habebant ejusdem notionis; & Græcos Scripturæ Interpretes nomina quædam Ebraica locorum Græce reddidisse. His addo Vulgatæ Scripturæ sanctæ Interpretis exemplum, qui istud exponens: *Hæc vocabitur Ἰσραὴλ, quoniam Ἰσραὴλ sumta est*: eandem originationem nominibus Latinis expressit: *Hæc vocabitur Virago, quoniam de Viro sumta est*. Isaacum, cujus nomen Ebraicè *יִצְחָק* sonat, *Ἰσαάκ* appellat Alexander Polyhistor, Esau, cui & Edom, hoc est Rufo nomen fuit, Erythras à Græcis dictus est. Og, qui fuit rex Basan, & id nomen habuit ab ustione seu coctione, juxta nonnullos Græcis Typhon est appellatus, quæ dictio ejusdem est significationis. Qui Cephas à Christo nomen habuit, Petrus à Græcis est nuncupatus. *Πλάτων* Latinis nominatur Dis; Carthago, Græcis Carnepolis; Rhodos, Ophiussa. Picti vocati sunt à Romanis, qui Britanni à suis; eadem significatione, ut docuit Camdenus. Philonis subditivi Brevarium Ebraicè reddens R. Azarias, Philonem appellat Jeditæum, quæ vox idem valet. Scribit Plato in Critia, Solonem in locum Ægyptiorum nominum Græca nomina in carminibus suis supposuisse. Omnem vero contradicendi ansam præcidit ipsum Mosis nomen, quod purum putum Ebraicum est; & tamen ex Ægyptio ductum est, quod ipsi primum impositum fuit. Nemo enim, opinor, finget sibi Ægyptiam puellam, Pharaonis filiam, Ebraicæ, ut verisimillimum est, ignaram linguæ, Ebraicum nomen

Gen. 2. 23.

Alexand. Polyhist. apud Euseb. Præp. Evang. libr. 9.

Camd. in Britann.

nomen ex Ebraica lingua peritum Mosi tribuisse. Sic enim ipse de se: *Quem illa ad-*
opravit in locum filii, vocavitque nomen ejus, Moyses, dicens, Quia de aqua tuli eum. Exod. 1. 10.
 Observavi superius scripsisse Aben Ezram Mosi Ægyptium nomen fuisse *Monios*, at-
 que hujus nominis Ebraicam interpretationem esse *Moses*: quam sententiam auctori-
 tate libri Ægyptii De agricultura, & Græcorum tuetur. Hoc cum parum intellige-
 ret R. Isaac Arabaniel, Mosem à matre sic dictum censuit, non à filia Pharaonis;
 prorsus contra mentem Scriptoris sacri. Insignis in eo genere fuit Aquila Scripturæ In-
 terpres, qui significationes propriorum nominum sæpe respexit & repræsentavit. Paris
 nominum permutationis illustre edidit exemplum patrum nostrorum memoria Jaco-
 bus Augustus Thuanus, nobilis Historicus, qui nominum propriorum significatum
 Latina lingua fere retulit. Præterea quoniam in nominum Ebraicorum originationi-
 bus & veriloquiis vis inerat ac sensus cognitu utilis, & Ebræis ad virtutem infor-
 mandis opportunus, ea idcirco consecutus est Moses, nec rem populo Dei condu-
 cibilem insuperhabendam duxit, quam alias fortasse neglexisset, & reipsa neglexit,
 cum Ægyptia nomina, aliave externa referret, quorum nulli futura esset usui inter-
 pretatio. Quippe sanctæ illius gentis intererat scire, Adamo, exempli causâ, à terra
 nomen factum, ut omnes meminissent conditionis humanæ, cum primus hominum
 omnium parens terræ filius fuerit. Atque id etymon Latina quoque lingua exprimit,
 homini ab humo appellationem arcessens. Origenis auctoritate fulciri potest hæc
 responsio. Docet eis quippe in Epistola ad Africanum, Græcos Interpretes *παρονο-*
μα, si quæ in Ebraicis occurrerent, similibus *παρονομασις* Græcis, diversâ licet signifi-
 cationis reddidisse: & *παρονομασις* inter *αριον* ac *αριον*, & *λιον* ac *λιον*, quæ occur-
 runt in historia Sufannæ, excogitatas fuisse ab Interprete Græco, ut aliis *παρονο-*
μασις, quas in alterius significationis vocibus Scriptor Ebræus proposuerat, ex æquo
 responderent. Exemplum in Latina loquela dat Hieronymus, in Præfatione ad Da-
 nielem: *Cujus rei, inquit, nos intelligentiam nostris hanc possumus dare; ut, verbi gratia,*
dicamus de arbore ilice dixisse eum, ilico pereas: & a lentisco, In lentem te comminuat An-
gelus; vel, Non lente pereas; aut, Lentus, id est flexibilis ducaris ad mortem; sive aliud
quid ad arboris nomen conveniens. Simile quid nos in reddendis nominibus propriis à
 Mosè factum dicimus.

V. Secundo argumento, quod ducunt Adversarii ex antiquis variarum gentium *Secundum*
 appellationibus, ex Ebraica lingua plerumque derivatis, occurrere promptum est. Nam *argumentum.*
 primum certum est plurima variarum illarum gentium nomina quæ habet Moses, ni-
 hil plane in Ebraica lingua significare. Deinde probabile est Mosem nomina illa exotica,
 ad linguæ suæ inflexionem & modum fere accommodasse, quemadmodum vulgo fieri
 solere notum est. Hunc morem præ cæteris habuerunt Græci. Hi Rhodum, Samum,
 Naxum ita extulerunt, quasi à *ῥόδον*, *σάμος*, *ναξου* derivata essent, Italiam quasi ab
ἰταλός, Phœnices quasi *ἄπο τῶν φοινίκων*, Byrsam quasi *ἄπο τῆς βύρρας*, Thebas quasi *ἄπο τῆς*
θεσσαρίας, ἦτοι *ἄπο τῆς ἰσθμοῦ τῆς βοός*, Diu Socotoram quasi à Dioscoride, torrentes Ce-
 dron & Cifon quasi *ἄπο τῆς κέδρων* & *ἄπο τῆς κισσῶν*. Similiter Moph recoxerunt in
 Memphin, quæ vox Græcam originem sapit; Pibeseth in Bubastum. Eadem fuit &
 Romanorum ratio: hi Latium quasi Latine originis nomen formarunt, quod in eo
latuerit Saturnus; Siciliam, quasi *Sicilitam*, hoc est divisam, sive ut loquitur Mani- *Manil. libr. 4.*
 lius, *precisam*: quæ tamen origines ab aliis repudiantur. Simile quoque in alterius
 generis nominibus è materna lingua derivandis studium & affectionem deprehen-
 das. Saturnum ita censent appellatum, quod *saturetur annis*, cum alii deriveut à *סתר*,
occuluit; Jovem à *juvando*, alii à *יהוה*; Cererem à *cerendo*, alii à *כרש*, *fructus Lune*
vi protrusus; Janum ab *eundo*, cum sit, ut superius notavi, à *ἰανός*, qui genitivus est
τῆς ἰαν, quod Æolicum est pro *ἰανός*, *ἰανός*. Inde & *ἰανός*, unde Latinum *Juno*, quod
 à *juvando* itidem alii arcessunt. Vestam Ovidius nuncupatam vult, quod *vi sua stetit*; *Ovid. libr. 6.*
 Isidorus quod herbis *vestita* sit, cum sciamus tamen factum id nomen ab *ἰστία*, hoc à *Fast.*
 Chaldaico *אשתא*, illud ab *אש*. Multus est in iis veriloquiis Cicero, multus & Var- *Incl. Orig. libr.*
 ro; parum uterque etymologicæ artis peritus. Quæsiuisses à Goropio Becano vo- *8. cap. 11.*
 cabuli alicujus etymon, recurrisset ad Brabantinas & Cimbricas origines; consuluis-
 ses Bochartum, Ebraicas proposuisset: & tamen unica est vocabuli hujus origo. Adeo
 facilis est hac in arte lapsus, parata & proclivis offensio. Probandus quidem est &
 laudabilis eorum conatus, qui nominum Geographicorum rationem peruestigantes,
 ad Ebraicam potissimum linguam, utpote antiquissimam, & quoquo versus disseminatam,
 & per varias linguas late patentem respiciunt; modo conjecturas non plus quam con-
 jecturas valere velint; nec quod in duobus, si forte, tribuere successerit nominibus,
 ad reliqua æque prorogare se posse sperent; caveantque ne aliqua syllabarum & so-
 norum concentione decepti, sibi ipsi fucum faciant. Hac cautione quicumque se mu-